

หัวข้อวิจัย ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอเมือง อำเภอบางคล้า และอำเภอบ้านโพธิ์
จังหวัดฉะเชิงเทรา
ชื่อผู้วิจัย นางบุญมา พงษ์โหมค
โปรแกรมวิชา การพัฒนาชุมชน
คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบัน ราชภัฏราชชนครินทร์
ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

T 167118

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสภาพแวดล้อมด้านสังคมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังมีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นลายลักษณ์อักษร และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมือง อำเภอบางคล้า และอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รายงาน ข้อมูล แบบสำรวจ การศึกษาแบบเจาะลึก การสังเกตพฤติกรรมและบันทึกภาพ การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ จัดกลุ่ม และนำเสนอในรูปแบบพรรณนาความ และภาพ

ผลการวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 3 อำเภอมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสภาพแวดล้อมด้านสังคม ลักษณะสภาพธรรมชาติทั้ง 3 อำเภอเป็นที่ราบลุ่มติดกับแม่น้ำบางปะกงอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณและสัตว์น้ำ เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีสถานภาพเป็นเกษตรกร ทำนา ทำไร่ ทำสวน ทำประมง เลี้ยงสัตว์ ประชาชนได้เรียนรู้ธรรมชาตินำมาใช้ในการดำรงชีวิต ลักษณะพึ่งพาตนเอง ภูมิปัญญาที่รวบรวมได้มีหลายด้าน คือ ภูมิปัญญาด้านการเกษตรกรรม หัตถกรรม การรักษาพื้นบ้าน กติ ความเชื่อ โภชนาการ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษในลักษณะการบอกเล่า การฝึกปฏิบัติ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมธรรมชาติเปลี่ยนแปลง ความอุดมสมบูรณ์ลดลง วัตถุดิบที่มีตามธรรมชาติขาดแคลน ประชาชนจึงนำวัตถุดิบชนิดอื่นมาใช้แทน การถ่ายทอดความรู้มีคงเหลือแต่กลุ่มผู้สูงอายุที่ยังคงรักษาไว้ รวมทั้งกลุ่มคนที่เห็นคุณค่าสามารถใช้ความรู้เหล่านี้ในการดำรงชีวิต จึงทำให้ภูมิปัญญาบางอย่างสูญหายไป บางอย่างพัฒนาเป็นรูปแบบใหม่ในลักษณะเพื่อการค้ามากกว่าระบบการพึ่งพาตนเองแบบเบ็ดเสร็จ ในการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

T167118

สามารถนำมาบรรจุไว้ในรายวิชา การสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ท้องถิ่นของเรา ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันได้ให้ความสำคัญต่อองค์ความรู้ท้องถิ่นในแง่การพัฒนาเป็นอาชีพ เป็นรายได้ของชุมชน และส่งผลิตภัณฑ์ที่ได้จำหน่ายยังต่างประเทศ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้เน้นการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนบทบาทของประชาชนในการจัดการศึกษาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้

Research Title: Local Wisdom in Amphur Muang, Amphur Bangkhla and Amphur Banpho of Chachoengsao Province

Researcher: Ms. Boonma Phongmode
Department of Community Development
Faculty of Humanities and Social Sciences
Rajabhat Institute Rajanagarindra

Year: 2003

ABSTRACT

TE 167118

The objective of this research was to examine the relationship between the natural environment, social environment, and local wisdom. The study would create formal literature on local wisdom and could be used in learning and teaching. The sample consisted of people in Amphur Muang, Amphur Bangkla and Amphur Banpho in Chachoengsao Province. The instruments for collecting data were checklists, in-depth interviews, and behavioral observation. The data were analyzed, categorized, synthesized, and presented descriptively. The findings indicated that the local wisdom in three districts was related to the natural and social environment. Residing on the Bangpakong River watershade, most people were in farming, fishing, and husbandry. The people learned to live with nature and to be self-reliant. Their local wisdom could be seen in agriculture, handicrafts, health care, beliefs, nutrition, tradition, and local technology. Local wisdom was passed on via socialization, independent learning, and imitation. Owing to the change of environment and the decrease of nature resources, people learned to adjust and adapt, for example replacing natural material. The local wisdom transfer was among elders and those who valued it. Therefore, some aspects of local wisdom no longer existed or were adapted for business purposes. However, the promotion of local wisdom can be conducted by integrating into the curriculum at all levels of education. In addition, the government gives a strong support on promoting local products globally to empower the communities.